

Het Kosterluik

Heemkundevereniging Sprang-Capelle

Jaargang 17
2023

Redactieadres: Schoolstraat 20, 5161 ZD Sprang-Capelle, tel. 0416-312210
Redactieleden: Koos Nieuwenhuizen, Piet Pruijssers, Dieter Verbeek, Rien Visser, Netty Waarts

no. 1
februari

Van de redactie

Een nieuw jaar is weer gestart. Je zou daaruit kunnen opmaken dat de tijd snel gaat. Ouderen onder ons kennen vast en zeker het gezegde nog wel: De tijd vliegt! Maar dat zal niet alleen voor ouderen gelden. Jongeren hebben vaak helemaal geen tijd. Die weten vaak niet eens dat ze het druk hebben en willen overal aan meedoen.

In die gevallen is onze heemkundevereniging een rustpunt. En u kunt helemaal relaxen als u dit Kosterluik ter hand neemt.

Ook al is het jaar nog nieuw, er staat weer genoeg informatie in dit nummer.

Neem het verhaal van onze voorzitter. Die moet op een vriendelijke manier aankondigen dat de contributie verhoogd moet worden. Als u eerlijk bent, dan betalen we ook wel erg weinig contributie voor wat de vereniging ons voorschotelt.

En het verslag van de vrijwilligersavond laat weer eens zien hoe alle vrijwilligers in onze vereniging gewaardeerd worden.

Plezierig was ook de laatste lezing van het jaar. Beleef die lezing nog eens mee als u het verslag leest. Wat een mooie, oude gebruiken hebben we nog in ons land. Ik zou zeggen: houden zo! Veel leesplezier toegewenst.

Rien Visser

Van de bestuurstafel

Het nieuwe jaar is inmiddels al vele weken oud, en we zitten midden in de winterperiode. Een winter die past in het veranderende klimaatbeeld. Een enkele nacht met vorst en wat sneeuw, maar overwegend met zeer milde temperaturen die meer aan het voorjaar doen denken.

We mogen een goed verenigingsjaar tegemoet zien na een aantal door corona verstoorde jaren. Hierbij laten we 2022 achter ons, een jaar waarin de vereniging weer volledig actief was.

Dat betekent dat het bestuur, werkgroepen en daarmee alle vrijwilligers ook weer aan de slag zijn.

Zij blijven als vanouds actief om u een gevarieerd verenigingsjaar te bieden.

Inmiddels hebt u het jaarprogramma 2023 mogen ontvangen met een interessante agenda aan activiteiten. De eerste lezing over de wolf - die al een aantal jaren op het programma stond - is alleen maar actueler geworden. Hierbij geldt dat het wachten beloond is. De lezing, die door 95 leden en belangstellenden bezocht werd, gaf een goed beeld van de wolf en zijn omgeving.

Een pluim voor de activiteitencommissie die dit jaarprogramma weer geregeld heeft.

De verdere plannen voor dit jaar hebben inmiddels ook vorm gekregen, waarbij de begroting voor 2023 opgesteld is, wat geleid heeft tot een extra Algemene Ledenvergadering op 23 januari om een verhoging van de contributie te bespreken. Na een constructieve discussie heeft de Algemene

Ledenvergadering tot een aanpassing van de contributie besloten, waarvan het bestuur elders in Het Kosterluik verslag doet.

Een andere zaak die het bestuur in behandeling heeft, is de verduurzaming van Ons Heem. Voor de aangevraagde subsidie die ik in het vorige Kosterluik noemde, zijn we helaas uitgeloot, zodat we nieuwe mogelijkheden moeten zoeken om dit vorm te kunnen geven.

Het bestuur heeft de afgelopen periode ook aan het nieuwe beleidsplan voor de komende jaren gewerkt. We hopen dat dan ook tijdens de ALV van 5 april te kunnen delen met onze leden.

Komende periode wil het bestuur ook meer aandacht vragen voor de mogelijkheden die we hebben om u te informeren via een digitale nieuwsbrief. Hierbij zal uw medewerking nodig zijn. In 2022 is de website vernieuwd, hetgeen nieuwe mogelijkheden biedt. Inmiddels wordt al veel nieuws via onze website aangeboden. Natuurlijk mogen we het evenwicht hierbij niet uit het oog verliezen tussen digitaal en direct contact met onze leden.

Ik wil u ook aanbevelen om regelmatig onze website te bezoeken, waar u nieuwtjes over onze heemkundevereniging en andere heemkundekringen kunt lezen. Zoals bijvoorbeeld onze vrijwilligersvacatures.

Ik wens u veel leesplezier toe.

Wim Konings

Vrijwilligersavond

Een vereniging zonder vrijwilligers bestaat niet!

En onze heemkundevereniging heeft heel wat vrijwilligers, en daar moet je trots op zijn.

Op donderdagavond 10 november was de voorzitter van onze vereniging trots. 35 vrijwilligers vormen de smeerolie van de vereniging, 27 vrijwilligers hadden gehoor gegeven om aanwezig te zijn op deze 'bedankavond'.

Wim Konings verwelkomde ons met een toespraak vol getallen. Ik schat in dat hij al die getallen gebruikte om zijn dankbaarheid aan de vrijwilligers te laten zien.

Er zaten in het buurthuis Capelle die avond allerlei soorten en maten van vrijwilligers: bestuursleden, redactieleden, postbezorgers, onderzoekers, werkgroepleden, schrijvers en verzorgers van Ons Heem. Noem maar 'een baantje' op om een vereniging draaiende te houden.

En onze vereniging draait goed, straalde de voorzitter uit.

Deze avond bleef het niet bij dankwoorden alleen. Een Chinees restaurant richtte een overdadig buffet in. Een overvloed aan eten stond er op de tafels, zoals we van zo'n restaurant gewend zijn.

Het smaakte voortreffelijk, want het was bij tijd en wijle doodstil. Toen het buffet bijna leeg was, moesten we in de benen voor een cryptische puzzel. Hans van den Burg was de speelleider en ontwerper(?). Hij was streng: je mocht niet spieken, maar wel elkaar helpen.

Na een uurtje waren alle cryptische puzzels opgelost. Samen keken we naar de antwoorden. Sommige oplossingen waren nog cryptischer dan de puzzel zelf.

Maar wie daar op let, is een kniesoor. De bar ging open en er werd nog gezellig nageborreld.

Rien Visser

Contributieaanpassing

In de extra Algemene Ledenvergadering, die gehouden is op 23 januari in Zidewinde voorgaand aan de lezing, is door een grote meerderheid van de aanwezige leden besloten de contributie te verhogen.

De contributie zal met ingang van 1 januari 2023 dan ook 25 euro per jaar gaan bedragen. Tevens zullen de afgeleide contributiebedragen hieraan aangepast worden. Deze verhoging, die hoger uitvalt dan het bestuur voorgesteld had, is tot stand gekomen omdat de automatisch jaarlijkse aanpassing met gebruik van de CBS-index niet gebruikt gaat worden. Deze extra verhoging geeft de vereniging de ruimte om voor 2023 en mogelijk voor 2024 sluitende begrotingen te presenteren. Tevens zal de korting op de contributie, die van toepassing is bij automatische incasso, vervallen.

Wim Konings

Verslag van de boekpresentatie van het korenboek 'Uit volle borst!' op woensdag 30 november 2022

De heemkundevereniging heeft al heel wat geschreven over het verleden van het dorp. Zo is er onderzoek gedaan naar de bedrijvigheid in het dorp. Dat resulteerde in drie dikke uitgaven van het heemkundetijdschrift 'Bruggeske' over winkeltjes en andere bedrijven.

Verleden jaar verscheen een uitgave over de muziekverenigingen die er in het dorp zijn of er ooit waren. Nu heeft een aantal leden van de vereniging zich geworpen op het ontstaan en de geschiedenis van de zangkoren. Welgeteld 12 koren zijn in dit speciale nummer van 'Bruggeske' - met als titel 'Uit volle borst' - beschreven. Weer is een prachtig boek toegevoegd aan de heemkundebibliotheek.

Op woensdagavond 30 november werd dit 'Bruggeske' gepresenteerd in een overvol cultureel centrum Zidewinde.

Een van de redacteurs, Hans Dorr, verzorgde over elk koor een korte inleiding. Soms was het gemakkelijk om de geschiedenis van een koor op papier te krijgen. De notulen van zo'n vereniging waren op orde. Via deze verslagen van vergaderingen kreeg je een goed beeld van zo'n vereniging. Ook krantenartikelen gaven een beeld van de activiteiten. Hij riep allerlei verenigingen op om werk te maken van verslaglegging van vergaderingen en activiteiten. Het nageslacht zou daar dankbaar voor zijn. Maar ook oud-leden konden de geschiedenis van een koor aanvullen. Ook hier werd natuurlijk door de onderzoekers gebruik van gemaakt.

Opvallend was dat er van één koor geen enkele informatie was. De geschiedenis van het koor 'Harpe Zions' moest beschreven worden via artikelen uit de krant. Zelfs de oprichting van het koor was moeilijk te achterhalen. In 1904 stond er in de krant dat het koor zijn 'koperen' bestaan vierde. De 'Echo van het Zuiden' vermeldde dat er op 1 januari 1919 nog een concert gegeven werd. Daarna

wordt er niets meer van het koor vernomen.

Het blijft die avond natuurlijk niet alleen bij praten, er wordt ook gezongen door de koren. Het christelijk 's Grevelduins mannenkoor De Lofzang bijt het spits af. Wat kunnen die mannen mooi zingen, het stemmige lied valt bij de aanwezigen in de smaak.

Dan volgt het shantylkoor De Golfbrekers met een bekend lied 'Zeeman, oh, zeeman

De zaal deint mee op die bekende muziek. Maar de tegenstelling met 'De Lofzang' is wel groot. Later op de avond memoreert de voorzitter van de heemkundevereniging dat zo'n diversiteit ook wel zijn charme heeft.

Door ziekte van de dirigent kan het koor Laudate Dominum niet live optreden. Maar de mensen in de zaal raken onder de indruk van hun zangkunsten die ze in de coronatijd beoefenden. Een film laat de zangers zien die elk individueel zingen en een digitale magiër heeft er één geheel van gemaakt. Deze YouTube zang zorgt ervoor dat iedereen onder de indruk raakt van de zang en techniek.

Het theaterkoor Phonè lijdt ook onder de afwezigheid van hun zieke dirigent. Maar via allerlei hulpmiddelen brengen zij toch een mooi lied ten gehore dat bij het genre liederen past die ze wekelijks zingen.

Een vriendelijke vreemde eend in de bijt is de mandolineclub A Tempo. Deze club is moeilijk onder te brengen. Dus staan ze in het korenboek. Een van de vroegere leden, mevrouw Spierings-Vos (86 jaar) uit Utrecht, is voor deze presentatie naar haar vroegere dorp gekomen. De onderzoekers hebben genoten van haar verhalen.

Al die verenigingen vonden hun bloei na de Tweede Wereldoorlog. De mensen waren toe aan ontspanning en vrolijkheid. Naast muziek maken en zingen was er nog een andere activiteit. Uit de verslagen blijkt dat de jaarlijkse uitstapjes ook een belangrijk onderdeel van de verenigingen uitmaakten. Gezelligheid en verbondenheid stonden hoog in het vaandel.

De makers van het boek worden aan het eind van de avond in het zonnetjes gezet: Marja de Bie, Hans Dorr, Hans van den Burg en Ina de Jong.

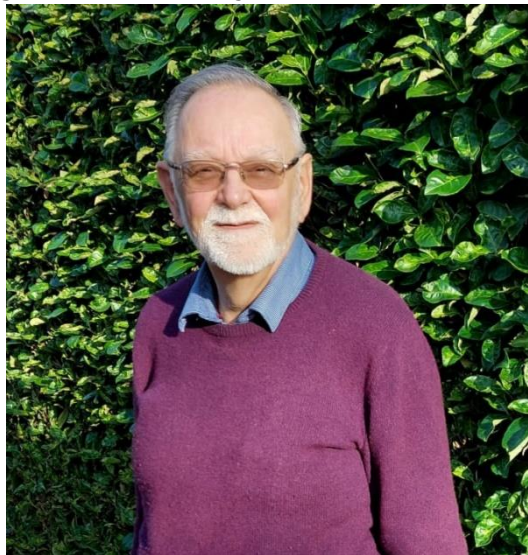
Wat een werk hebben zij verzet en wat een mooi resultaat!

'Uit volle borst' is te bestellen voor € 15,00 via secretaris@heemkundesprangcapelle.nl.

Rien Visser

In gesprek met Hans van den Burg

Deze keer richting Sprang, waar ik in gesprek ga - gezellig aan de keukentafel - met onze penningmeester, secretaris en duizendpoot: Hans van den Burg. 72 jaar geleden geboren in Leiden, de Sleutelstad, met z'n grachten en vele hofjes, mooie, oude panden en museums. Daar is Hans ook opgegroeid en heeft hij Ineke leren kennen. Al meer dan 50 jaar samen; gelukkig zijn ze met hun vier zonen en inmiddels schoondochters en kleinkinderen.

Hun eerste huis stond in een driehoek waar treinen uit den lande bij elkaar kwamen. Dus voor het huis treinen en achter het huis treinen. Je went er wel aan, hoort het niet meer zo. Maar ze vonden een huis aan de Rijn, een rustiger plek. Ze hadden daar een bootje en daar hebben ze veel plezier van gehad. Je komt tot rust van varen. Nou ja, de motor maakte wel meer herrie dan snelheid, dus men hoorde je wel aankomen. Varen door de grachten van Leiden, onderweg een boodschap doen of een ijsje halen, de kinderen genoten ervan. Een van de jongens wilde ook altijd graag naar mevrouw van de Raceman (Vroom en Dreesman). Samen met een van de jongens de Elf Stegentocht geschaatst, onderweg klunen om de stempels in 't café te halen en een hapje en een drankje, heel gezellig. De naam van de tocht zorgde nog wel eens voor spraakverwarring.

Voor z'n werk in de automatisering ging Hans het hele land door. Maar het kantoor ging naar Gorinchem; dat betekende in de file Leiden uit, in de file Gorinchem in. Dat gaat vervelen, dus in overleg met het thuisfront op zoek gegaan - in een straal van 30 km rond Gorinchem - naar een andere woning, bij voorkeur wat landelijk. Een collega raadde aan eens in Sprang-Capelle te gaan kijken en dat hebben ze gedaan. Rondgekeken en gevraagd naar de leefbaarheid van het dorp. Ook de jongens vonden het wel wat, als het maar geen Waspik werd, dat vonden de kinderen zo'n gekke naam. Aan de Oudestraat stond een woning die precies paste bij hun wensen, naast een boerderij, en koeien als achterburen; dat is wel wat. Maar, waarschuwde Ineke, dat blijft niet zo, want aan de rand van een dorp komt meestal uitbreiding. Zomer 1988 verhuist, zodat de kinderen gelijk mee konden doen in een nieuw schooljaar. Dat was een hele verandering en dan die taal, soms verstond je er niks van. Vooral daar over de Maas was het erg plat. De oudste had veel moeite met het dialect, maar een opmerking van een leraar dat hij goed Nederlands sprak en dat de andere leerlingen daar een voorbeeld aan konden nemen, deed hem goed.

Bij de scouting Jan de Rooij binnengerold. Eerst de jongens en pa met hand-en-spandiensten, ma om te poetsen en dassen te naaien, vele, vele jaren. Rien Visser kwam langs met een brandende vraag: 'Wij zijn op zoek naar een penningmeester, is dat iets voor jou?. Denk er even over na.' Nou, je weet het antwoord zeker al.

Zo is het gekomen. Doorgegaan naar het regiobestuur en daar diverse taken vervuld, en ook het landelijk bestuur is op z'n pad gekomen. En daar heeft hij nog steeds een taak in het zogenoemde kennisnetwerk, adviezen bouw- en financiële zaken, controle gebouwen en hulp en advies.

Dezelfde Rien Visser kwam langs, maar nu met de pet van de heemkundevereniging. HELP, we hebben dringend een penningmeester nodig. We hebben nog wel een tweede penningmeester, maar die taak in z'n eentje is een beetje te veel van het goede. In 2013 ben je erin gestapt; het loopt gesmeerd, denken in oplossingen en erg secuur. Je mag maar 12 jaar in een bestuur zitting hebben, dus o jé, o jé, nog twee jaar en dan zit het erop.

Techniek kwam erbij, ledenadministratie, Hans is een rode draad in de vereniging. Gelukkig hebben we veel vrijwilligers bij de vereniging, maar ook die moeten aangestuurd worden. Het bestuur hoeft niet groot te zijn, maar een goede taakverdeling is belangrijk, korte lijntjes, goed overleg.

Piet Konings stopte met de 'Bruggeskes'. Eerst is de opmaak door een zoon van Hans gedaan, maar toen die ermee moest stoppen, nam Hans het over. Veel werk maar ook leuk om te doen. Leuk redactieteam, dat is veel waard.

Heb je dan nog wel tijd over voor andere hobby's? Samen met Ineke fietsen, musea bezoeken. Als er hoogteverschil is, voel je je echt op vakantie. En dan zijn er natuurlijk de kleinkinderen. In de keuken hangt een bord: 'Bij Opa en Oma bestaat het ontbijt uit koekjes' En dat maakt het logeren een feest en opa en oma genieten. Samen leuke dingen doen, knutselen, want dan ga je naar de opa die alles maken kan! Zodoende ben je ook bij het Repair Café terechtgekomen, waar je ook weer veel plezier aan beleeft. Een echte bezige bij, die Hans. Hopelijk mogen jijzelf en de heemkundevereniging daarvan nog lang in gezondheid genieten. Dank je wel voor dit gesprek en de koffie, waar je een half koekje bij moet kiezen. Hoe dat zit moet je aan de kleinkinderen vragen! Het ga jullie goed.

Marry Molenaar

Verslag van de lezing over 'Winterfeesten: van Sint-Maarten tot Pasen' op 13 december 2022 door Ineke Strouken

Het loopt al tegen acht uur en in de zaal is het nog redelijk rustig. Zou de kou of koning voetbal daar debet aan zijn? Aan de lezing van vanavond zal het vast niet liggen, stelt onze voorzitter Wim Konings vast. Hij heet iedereen van harte welkom, in het bijzonder Ineke Strouken, de spreekster van deze avond. Hij spreekt de hoop uit dat we een bijzondere avond tegemoet zullen gaan. En wenst iedereen veel luisterplezier toe.

Ineke neemt het woord en stelt zichzelf eerst even voor. Ze heeft 32 jaar als directeur leiding gegeven aan het Nederlands Centrum voor Volkscultuur en het Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed Nederland. In die functie was zij projectleider van grote projecten, zoals het Jaar van de Tradities (2009). Het geven van informatie over tradities die geworteld zijn in het dagelijks leven is haar passie. En die passie straalt ze in ieder geval zeker uit. In bijna twee uur neemt ze haar gehoor mee door de barre winterperiodes zoals die er vroeger vaak waren. Honger, kou en ontberingen waren voor veel mensen helaas dagelijkse kost in die tijd. Daarom werd tot ver in de negentiende eeuw het jaar opgedeeld in twee periodes: de goede en de slechte tijd. De slechte of moeilijke tijd begon op Sint-Maarten, 11 november en eindigde met Pasen. In de slechte periode was het belangrijk om zuinig om te gaan met licht, brandstof en voedsel, om zo de winter door te komen. Dat was voor de kerk o.a. de reden om christelijke feestdagen in te stellen om zo de mensen door de winter te helpen. Deze dagen waren lichtpuntjes voor de mensen in deze letterlijke en figuurlijke donkere periode. Op deze feestdagen mochten mensen bedelen en werden beter gesitueerden gemaand om wat meer naar de armen om te zien. Twee vastenperiodes zorgden er mede voor dat mensen spaarzaam met hun voedsel omgingen. Tot aan 11 november was het

zaak om voedsel te verzamelen om de winter door te komen. Men kon eten inkuilen, pekelen, drogen en suikeren. Wecken kwam pas begin 20e eeuw en dat betekende een hele verbetering in het bewaren van voedsel. Voor verwarming was men aangewezen op open houtvuurtjes; later komen pas de kachels, de kolen en de stoven. Vooral de stoof bij vrouwen blijkt een pikant gebeuren te zijn geweest. Men droeg lange rokken en geen of een open onderbroek. Zette men daar een stoof onder, dan steeg de warmte op en zo werd je hele lichaam lekker warm. De aanwezigen konden zich daar wel wat bij voorstellen, gezien de hilariteit in de zaal. Maar dit terzijde. De christelijke feestdagen begonnen met de naamdagen van heiligen. Sint-Maarten 11

november en Sint-Nicolaas 6 december. Dit zijn de zogenaamde geefheiligen. Sint-Maarten deelde zijn mantel met een bedelaar en Sint-Nicolaas deelde ook allerlei geschenken uit aan de armen. Dus de rijken konden deze dagen goeddoen aan de armen, en de armen mochten ook bedelen deze dag. Deze traditie bestaat nog steeds, al gaan er nu kinderen langs de deuren om snoep of een centje op te halen. Op Sint-Maarten werd ook de jaarlijkse pacht betaald en kon er van dienstverband worden gewisseld.

Met Sinterklaas werden er ook speculaaspoppen gegeven die voedzaam en lang houdbaar waren, ook suikergoed en marsepein werden gegeven. Dit gaf energie en was ook lang te bewaren en dus te gebruiken. Het was ook gebruikelijk elkaar een spiegel voor te houden door middel van gedichten. Het sinterklaasfeest, zoals wij dat nu kennen, is pas in 1850 ontstaan met Zwarte Piet en stoomboot. Alleen maar in navolging van een boek, geschreven door Jan Schenkman die tegen slavenhandel was. Dus de tegenwoordige pietendiscussie heeft geen wortel in die geschiedenis. Na een paar vastenweken komen we uit op Kerst, waarin we de geboorte van Jezus gedenken. Deze periode valt ongeveer gelijk met de zonnewende waarmee de overwinning van de zon - het licht wint van het duister - gevierd werd. Het enige voedsel dat je dan kon vergaren was vis of gevogelte. In deze periode mocht er ook wild gestroopt worden; vandaar dat wij nu nog wild op het kerstmenu hebben.

In deze periode tot en met oud en nieuw mocht er ook weer gebedeld worden, maar er werden ook pakketten met eten gegeven aan de armen. Daar komt de traditie van onze kerstpakketten vandaan. Ook de nieuwjaarswensen zijn daarvan afgeleid. Vroeger ging men met zulke wensen op papier langs de deur en kreeg men er wat voor. Ook beroepsgroepen deden dat, waarvan we nu alleen nog maar de krantenbezorgers langs zien komen.

In 1843 kwam de kerstkaart in gebruik om elkaar alle goeds te wensen. De kerstboom werd naar Nederland meegenomen door Duitse immigranten in de 19e eeuw en de Duitse prinsessen en prinses die trouwden binnen ons koningshuis. Al zou het nog lange tijd duren voordat iedereen een kerstboom in huis had.

Met oud en nieuw was ook weer feest; oliebollen horen daar al vroeg bij. In de 16e eeuw bakte men die al van ingrediënten die lang houdbaar waren en erg voedzaam bovendien. Zodat men weer een tijd vooruit kon.

De traditie van het vuurwerk kennen we pas sinds de 19e eeuw van o.a. de kroning van Wilhelmina. In de jaren 20 en 30 van de vorige eeuw brengen Chinezen het mee naar Nederland en wordt het ook door de bevolking afgestoken.

De nieuwjaarsduik kennen we pas vanaf 1966.

Driekoningen, 6 januari, is ook weer zo'n feestdag waar geschenken bij horen, dus ook weer langs de deur om geld en voedsel binnen te halen. In sommige streken gaan kinderen nog steeds langs de deur op die dag. Ook wordt op die dag het koningsspel gespeeld, dat ondeugend kon aflopen zonder in details te treden.

Valentijnsdag op 14 februari: liefde en lente hangen dan in de lucht. Van oudsher een Engelse feestdag, de laatste 30 jaar ook hier in ons land gevierd.

En dan het laatste feest voor de vasten en dus voor Pasen: Vastenavond of carnaval, wat 'geen vlees' betekent. Mensen, met name rooms-katholieken, gaan lekker los en nemen het er nog even van. De laatste restjes worden opgemaakt en men maakt zich op voor de vasten van 40 dagen. Op Aswoensdag, met het askruisje halen, wordt de vasten ingezet, matig in eten en drank; maar ook gemeenschap moet vermeden worden. Huwelijken werden ook niet gesloten in deze periode.

Men moet met zichzelf en God in het reine komen. Ook het lichaam zelf en de behuizing verdienen een grote beurt: de grote schoonmaak. Met wassen en plassen, stoffen en vegen maakt men het hele huis schoon, zodat men er met Pasen netjes bij zit en fris en fruitig de goede tijd weer in kan gaan.

Op de zaterdag voor Palmzondag kwam de slager in sommige streken met een grote os langs de deur, zodat de vrouwen een paar kilo van dit of dat konden bestellen. Het mocht dan vast een onsje meer zijn.

Na de Goede Week was het dan eindelijk Pasen. De klokken luiden, het orgel jubelde en de paastafel was rijk gevuld met brood en eieren. Een ei: zeer voedzaam en weer beschikbaar, doordat het langer licht bleef en de kippen weer aan de leg gingen. De slechte of moeilijke periode is dan voorbij en men gaat de goede periode tegemoet. Of het al warm of nog koud was, de kachel ging uit en tegen de muur. Het was Pasen.

Hier eindigt toch nog vrij snel de lezing en volgt een hartelijk applaus. Op de vraag van onze voorzitter of er nog vragen zijn, komen de gekleurde eieren nog even ter sprake. Het is eigenlijk met je

eieren na Pasen komen, maar Ineke gaat er toch nog even op door. En zo leren we dat je groene eieren krijgt door ze in brandnetelbladeren te koken en rode door in rodekoolbladeren te koken. Dan dankt Wim Konings haar hartelijk voor haar lezing, vooral de stoofwijsheden en het koningsspel gaven nieuwe inzichten en hij dankte een ieder voor zijn of haar aanwezigheid en wenste iedereen vrolijke en vredige feestdagen toe en tot ziens in het nieuwe jaar. Ondanks dat we de kou in moesten, hadden we weer een amusante en leerzame avond gehad. Hopelijk zien we de thuisblijvers ook in het nieuwe jaar.

Dieter Verbeek

GEVRAAGD

Informatie en verhalen over:

Firma A.L. Sneep & Co / Stoom- Grut- en Meelfabriek en N.V. Meelfabriek 'De Hoop'. Het bedrijf was gevestigd aan de Haven 13-15 en Hoofdstraat 60 te 's-Grevelduin-Capelle.

Van deze vooraanstaande familie is, behoudens enkele foto's, krantenadvertenties en bouwvergunningen, weinig bekend. In de speciale uitgave van 'Bruggeske' over 'Bedrijvigheid in Sprang-Capelle' deel I is al aandacht besteed aan deze firma. Maar dat is maar summier gebeurd.

Toch werd de firma in 1928 al een N.V. met een maatschappelijk kapitaal van honderdduizend gulden!

Een enorm bedrag voor die tijd.

Een achterkleindochter heeft onze heemkundevereniging een groot aantal familiefoto's met enkele verhalen beschikbaar gesteld. Maar vooralsnog ontbreken de specifieke verhalen, met name over het bedrijf. Uiteraard zijn ook persoonlijke verhalen over de (individuele) familieleden Sneep van harte welkom.

Zijn er nog mensen (je vader of oom of een ander familielid) die bij de firma gewerkt hebben of met familieleden bevriend zijn geweest? Eventueel met hen op school hebben gezeten? Laat het mij even weten.

Zo mogelijk wil ik een verhaal maken voor een 'Bruggeske' over deze invloedrijke familie en hun bedrijf.

Alvast bedankt voor de moeite!

Piet Pruijssers

Verzetsgroep André

Afgelopen maand heeft onze vereniging een brief gekregen van een bezoeker van de expositie in Het Huis van Waalwijk over de Tweede Wereldoorlog. De brief was gericht aan Piet Pruijssers, schrijver van het boek over Joodse onderduikers in ons dorp. Hieronder volgt de brief met een duidelijke vraag.

Beste Piet,

Vorig jaar bij de Expositie '40-'45 in het oude gemeentehuis van Waalwijk zag ik, samen met mijn ouders (Cees en Gerda Brouwers-Kuijsten) de foto van de gehele verzetsgroep André. Voor het eerst zag en hoorde ik dat de ouders van mijn moeder, mijn opa en oma Anton Kuijsten en Maria Kuijsten-de Bie, leden van de verzetsgroep André waren. Wauw, dat was heel speciaal. We hoorden thuis wel regelmatig verhalen en historie over mijn opa en oma Brouwers, die Joodse onderduikers in huis hadden. Ik had alleen nog nooit gehoord dat van mijn moeders kant, opa en oma Kuijsten ook hun bijdrage hebben geleverd via verzetsgroep André.

Nu ben ik erg benieuwd en geïnteresseerd of er mensen zijn die nog weten of kunnen vertellen wat bijvoorbeeld mijn opa en oma Kuijsten hebben gedaan bij de verzetsgroep André.

En wellicht dat er meer mensen, nabestaanden, zijn die willen weten en verhalen willen horen wat hun voorouders als lid van verzetsgroep André hebben gedaan.

En daarmee ontstonden mijn idee en vraag aan u: Is het mogelijk om ook een oproep te plaatsen op bijvoorbeeld de website/facebook van de heemkundevereniging Sprang-Capelle om mensen te laten schrijven over leden van de verzetsgroep André? Tot nu toe hoor je vaak alleen over de bekendste namen. Juist mooi om ook de anderen met naam en met wat we weten over hun verzetswerk in verzetsgroep André op te vragen.

Wellicht ook een idee voor een nieuw boek om uit te geven.

Hartelijke groet van,
Sonja Brouwers
Tel. 06-12075664

De vraag van Sonja is duidelijk. Wie kan er meer informatie geven over de leden van de verzetsgroep André? Ik heb onderstaande reactie naar haar teruggeschreven.

Sonja, er is onlangs een oproep geplaatst om de juiste namen te krijgen bij de verbeterde groepsfoto.

Wij weten echter dat er ook mensen op de foto staan die er maar (zeer) zijdelings bij betrokken waren. Maar verder is er, naast de bekende verhalen, weinig in detail over bekend. En helaas zijn bijna alle actieve verzetsleden overleden.

Een ander punt is dat veel in het geheim gebeurde en dat de grote diversiteit van activiteiten ervoor zorgde dat de leden individueel niet op de hoogte waren wie nu lid was van de groep, en als ze dat wel wisten, niet exact op de hoogte waren van wat anderen deden.

Naast Sonja zijn wij ook nieuwsgierig naar uw reacties.

Piet Pruijssers

Inmaoke, sterilisere en bewaore

Ons moeder was er altij mee bezig om van alles vur de wenter te bewaoren. Onze kelder stond berstensvol mee weckpotten en Kulsche potte. In de Kulsche potte wier veul bewaort van andievie, bôônen, snijbôônen en zurkôôl, mee zout bleef 't goed. Uit de pot moes da soms wel 3 of 4 kêêr aafgekocht worre, aandars waar dè bremszout.

In oonzen hof ston veul gruunte in de zomer en in de wenter allêên mer praai, sprûite en gruunkool. De èèrpel, krotjes en wenterpeeje gingen in unne grote (inmaok)kuil, strôôl op de bôôjem dan zaand erover en dan de èèrpel en peeje daor wir bôôvenop. Dan wier ut afgedekt met strooi en zand. Bij veul vorst moesse we dè nog'ges extra afdekke aandars wieren de èèrpel zuut. As ur gin ongedierte aonkwaam konde daor tot in maai van eeten.

Mee 't wecken wier er vanalles in de glazen potten gedaon. Peekes, krotjes, bôôntjes, mer ok frùit, zoas stôôfpèrkes (klaaipekes), ok appelmoes en ok tomaoten gingen in de fles om in de wenter

tomaotensoep te maoken.

Verder maokte ons moeder bessesap en mee ne vlêêsmeulen heel veul sjem.

Ok hadde we `ne`n bôôm mee Kepellekes (wilde perziken). Ze wieren ok geweckt en in de sjem gedaon.

Jûin konde zo bewaoren, rôôje kôôl wier aon de wortel, onderstebôôve in de schuur opgehangen. Dan waren er ok nog drêûge bôône witte en brûin. De witte waoren veur de gruun mee witte (de gruun stonne ok in `t zout in de Kulsche pot), mee blote kontjes in `t gras en mee verse worst, rôôkworst of spek gaor gekokt. De bruin brûin- of kivitsbôône wiere gekokt en mee strôôp en uitgebakke vet spek gegeten.

De wenterkost war toch zo lekker. Peestaamp, boerekôôlstaamp, zuurkôôlstaamp mee ne rookworst. Klaaiperkes wiere op `t oliestel gaor gekokt. Ze stonne wel een paor uur te stôôve.

Dan was `r ôôk nog snert, hou oew broek vaast! of raosdonders (moffele bôône).

Slaoi kwaam er pas mee Paosen onder platglas vandaon en blomkool mee Pinksteren.

Later hadde we al un waorenhuis en al vroeg andievie, keelen, radèskes en spinaozie.

Oons moeder kokte hêêl gèère (ze is ok 96 jaor meuge worre), ze bewaorde veul kôôkrecepten, die staon nou op munne compjoeter, zo kan hier nog `s auwerwets gegete wore. Witte wè ok hêêl smaakelijk waar, dè kwaam net in méén jonge jaoren op de mert: witlof, Brussels-lof wier er toen gezeet. Wij kwêêkte dè achter een kachel in een kasje.

Gewoon as we dè allemaol nog eens gaon klaormaaken is toch vur ne kêêr nie zó slecht?

Goeie honger, laot `t smaaken, diejen auwerwetse kost!

Sander Sanders

Verslag van de lezing over 'Wanneer verschijnt de wolf in de Loonse en Drunense Duinen?' op maandag 23 januari 2023 door Johan Mees

Johan Mees haalde aan het begin van de lezing zijn eerste herinnering op aan de wolf. Het verbaasde niemand dat hij bij De Efteling terecht kwam: het sprookje van Roodkapje en de boze Wolf. De sfeer voor de avond was meteen gezet. Niet dat het een avond vol met sprookjes zou worden. Maar met het aanhalen van De Efteling en sprookjes waren de scherpe kantjes van de avond af.

Johan was ook nieuwsgierig naar hoeveel mensen uit de zaal ooit een wolf in het echt gezien hadden. Dat waren toch nog zes 'helden' van 97 aanwezigen. Hijzelf had ze twee keer in het echt gezien.

Johan heeft onderzoek naar de wolf gedaan in verschillende landen. Heeft ook een tijdje onder de wolven geleefd om het gedrag van de dieren te leren kennen.

Praten over de wolf is best controversieel, want het is altijd schokkend nieuws als het over de wolf gaat. En bovendien, de media smullen van al die schokkende zaken. Als er een wolf verschijnt in Brabant, staat de telefoon bij hem roodgloeiend. Hij ziet ook wel verharding van standpunten in de maatschappij. Zijn advies is: probeer over feiten te praten.

De wolf is niet meer weg te denken uit ons land, hij woont onder ons. Daarmee is één mythe ontkracht: de wolf leeft niet in de wildernis, maar onder ons.

Wij krijgen nu allerlei interessante kennis over de wolf voorgeschoteld. Onthoud dat het een

schuw dier is, maar intelligent en hij kan zich snel aanpassen door zijn lerend vermogen.

Dan komt er een stukje geschiedenis, want we zijn tenslotte een heemkundevereniging.

De Vikingen hadden veel met de wolven op. Jaagden zelfs samen. Hun kinderen kregen wolvennamen en je kleden met een wolvenvel was top.

Vanaf de 16e eeuw gaat het bergafwaarts met de wolf. Er wordt op gejaagd en jagers vragen aan dorpsbewoners beschermingsgeld als er een wolf gedood is. In 1885 wordt de laatste wolf in Nederland gedood.

Het IJzeren Gordijn hield niet alleen Oost-Europeanen tegen maar ook de wolven die uit Polen richting het westen wilden. Maar met het wegvallen van dat obstakel vestigden de eerste wolven zich op een groot militair oefenterrein in de buurt van Berlijn. Uit de groep wolven in dit gebied komen de wolven naar Nederland.

Dus de wolven worden niet uitgezet, zoals een mythe wil laten geloven, maar trekken vanuit Berlijn over heel Europa. Onthoud maar dat wolven geen landen en geen grenzen kennen. We krijgen een kaart voorgeschoteld waarop alle wolvenpopulaties in Europa te zien zijn.

In 2015 verschijnt de eerste wolf in Nederland. Nu zijn er drie roedels bekend.

Een vraag uit de zaal: Gaat de verspreiding van de wolven in Nederland door? Nee, op een gegeven moment zijn de geschikte plaatsen in ons land op.

Dan nog een vraag: Waarom doodt één wolf zoveel schapen? Van nature doodt de wolf zwakke dieren, de andere rennen hard weg. Maar schapen blijven verschrikt kijken naar wat er gebeurt, de wolf denkt dan dat het verzwakte dieren zijn.

Johan laat een overzicht van 'bijzondere' wolven zien die allemaal een naam gekregen hebben. Billy is wel de kwaadste. Op zijn zwerftocht door Nederland heeft hij 96 schapen gedood. Ook hier in de buurt. Hij heeft uiteindelijk zijn Waterloo gevonden in Frankrijk, waar hij doodgeschoten is.

Nu komt een stukje wetgeving aan de orde. Er is subsidie om beschermende maatregelen te nemen. En er zijn schadevergoedingen als de wolf heeft toegeslagen. Als ambtenaar van de provincie Noord-Brabant regelt Johan al die zaken. De avond wordt afgesloten met een lesje wolf herkenning. De wolf heeft een rechte rug. Goed te herkennen aan zijn oren. Die staan verder uit elkaar dan bij een hond. De oren zijn aan de bovenkant afgerond en wit van binnen. Rondom zijn bek heeft hij ook wit haar. Zijn staart is borstelig en ligt vaak tussen zijn achterpoten.

Aan zijn sporen is hij goed te herkennen: grote voeten en gaat in rechte lijn op zijn doel af.

Eén ding is gemakkelijk te onthouden. Hij draagt geen halsband en meestal geen kleren, behalve dan in het sprookje.

Wat een interessante en informatieve avond hebben we gehad.

Rien Visser

Onder ôons gezeed

Mijn boekje is klaar! Het ligt in de boekhandel.

In dit boekje heb ik enkele hoofdstukken geschreven over streektaalen m.n. in de Bijbelbelt. Er staat een hoofdstuk in over het Brabants, ingezoomd op Sprang-Capelle. Diverse mensen komen aan het woord: Adriaan van der Schans, Gerrit Haverhals en ook Yoïn van Spijk.

Het is te verkrijgen via onderstaande titel en uitgever.

Onder ôons gezeed - Kees van Reenen, Klaas de Groot - 9789087188269 - De Banier

Klaas de Groot

Nieuwe aanwinsten

Voor wat betreft 'Fotoalbum van de familie Ophorst' de volgende reactie:

Het artikel over het fotoalbum van de familie heeft geen enkele reactie opgeleverd.

Ik ga Ad en Corrie Putmans-Ophorst in Schijndel hiervan op de hoogte brengen.

Het album gaan we opbergen in het archief. Wie weet komt het nog eens van pas.

Jan Korpershoek

In memoriam

Afgelopen periode is het onderstaande lid van onze vereniging overleden:
de heer P. Dekkers, Hogevaart 70, Sprang-Capelle.

Zoekplaatje

Het zoekplaatje van de vorige keer, de onbekende vrouw op de fiets, leverde geen reactie op.

Een nieuw zoekplaatje levert misschien wel wat op. Zo te zien de Waspiksedijk bij de ingang van Capelle. Echter, de bebouwing herken ik niet. Wie heeft hierover meer info met b.v. namen van bewoners.

Uw informatie kunt u op verschillende manieren doorgeven: kom langs op de openingstijden van Ons Heem of doe daar een briefje in de bus. Maar het liefst per mail naar jent.korpershoek@ziggo.nl.

Jan Korpershoek

Waar is dit en waar was dat?

Waar was dat?

Er komen heel wat mensen in het gezondheidscentrum Vrijhoeve. Of ze moeten verdwaald zijn en nog op zoek zijn naar de Rabobank. Ik houd het er maar op dat jullie goed om je heen kijken.

Er waren deze keer weer veel goede oplossingen. Deze twee stenen liggen in het trottoir voor de vroegere Rabobank. Ik vroeg me af of iedereen nog weet waar die letters PNEM voor staan. Want dat zou zo maar in de vergetelheid geraakt kunnen zijn. PNEM staat voor Provinciale Noord-Brabantse Elektriciteit Maatschappij. Zij produceerde en verdeelde van 1914 tot 1997 elektriciteit in onze provincie. De Amercentrale in Geertruidenberg produceerde elektriciteit, en het hoofdkantoor stond in Den Bosch. Vanwege de politiek moest het bedrijf geprivatiseerd worden en ontstond Essent.

Nellie van Breemen, Nassaustraat 2, is deze keer de winnares. Binnenkort bezorgt Netty Waarts een flesje wijn.

Waar is dit?

Op mijn wandel- en fietstochten door Sprang-Capelle kijk ik altijd uit naar details die de diverse huizen sieren. Vooral als ik denk dat het iets is voor een raadsel. Deze keer was ik in Capelle.

Deze vogels zijn bronskleurig en bevinden zich langs de doorgaande weg
Veel succes ermee.

Bel uw oplossing door naar de redactie van Het Kustersluik, p.a. Netty Waarts, tel. 0416-312210 of stuur een e-mailtje naar nwaarts@home.nl, onder vermelding van 'oplossing puzzel 17.1'.

En vergeet niet uw adres te vermelden.

Onder de goede oplossers wordt een fles wijn verloot.

Ad Wagemakers

Cursusaanbod Streekarchief Langstraat Heusden Altena

Verhalen Schrijven

Vindt u het leuk om historische informatie te verzamelen in het archief en de bibliotheek, maar lukt het nog niet om daar een goedlopend verhaal van te schrijven? Dan is deze cursus iets voor u! Het maakt niet uit waarover u iets wilt schrijven, of dat uw familie is, de streek, een persoon of een huis. Wat is de kern van het verhaal, wat wilt u vertellen, en hoe kan het verhaal het beste opgebouwd worden met de informatie die u hebt? Hiermee gaan we gedurende drie bijeenkomsten aan de slag. Deze cursus wordt gegeven door Malu Kuhlmann op maandag 6, 13 en 20 maart 2023 van 14.00 – 16.00 uur op het Streekarchief in Heusden. De cursus kost € 30,- Inschrijven kan via info@salha.nl. Kijk voor meer informatie op <https://salha.nl/educatie/cursussen/cursusaanbod-2023>.

Oude foto's

Wat staan er de laatste tijd ontzettend veel oude foto's op Facebook. Prachtig om te zien hoe het verleden toch leeft. De heemkundevereniging Sprang-Capelle zou al die foto's graag in haar bezit hebben, met uw goedkeuring natuurlijk

Die foto's worden dan gearhiveerd.

Wij vragen u of u de foto's goed wilt scannen en als het mogelijk is vermelden wie of wat erop staat. Met eventueel een jaartal. Wij hebben een speciaal e-mailadres aangemaakt.

Zou u die foto's willen mailen naar: fotos@heemkundesprangcapelle.nl

Dan krijgt de heemkundevereniging voor altijd een prachtige collectie!!

Kijk regelmatig op de vernieuwde website van de heemkundevereniging Sprang-Capelle: www.heemkundesprangcapelle.nl